

Денят е 28 септември 1987 г. Над 300 русенски жени излизат на площада пред Партийния дом, за да протестират срещу хлорния геноцид, донесъл неизлечими поражения за здравето на хората от крайдунавския град. Непримиримите русенки, които по-късно ще бъдат наречени „велики български жени“, събудиха задрямалата съвест на нацията.

Предлагаме ви разказ на Мария Букурова, главен организатор на протестите.

Кое ни накара да излезем в центъра на града. Причините са известни на хората от цялата страна. Доста дълго русенци страдаха, задушавани от отровните хлорни изпарения. Много хора се изселиха от града, децата боледуваха. По-трудно е да си отговорим защо мълчахме до този момент И сега, отдалечавайки се от онова време, би било естествено да изпитваме срам за нашето търпение и пасивност.

Тогава бяхме свикнали да се страхуваме от властта дотолкова, че да си поискаме ДОРИ ВЪЗДУХ. Нещо непонятно за хората от страни с утвърдена демокрация. И не случайно един от първите плакати, който написахме, беше ДАЙТЕ НИ ПОНЕ ВЪЗДУХ! В последния момент с неохота залепихме чист лист и написахме ЧИСТ върху красноречивата дума ПОНЕ, уплашени за сигурността на граж-

даните, които ще протестират пред стените на партийния дом. Тревожихме се от неизвестността, каква ще бъде реакцията и действията на управляващите срещу участниците в първата женска демонстрация.

Назряваше идеята, от която се водехме в наши дни действия. Почти всеки ден си казвахме: „Трябва да направим нещо, за да ни последват и други“. Не изпитвахме страх, защото знаехме, че по-тежко от това не може да стане. Из-

този открит протест. Ние бяхме шепа разгневени жени, както всички останали русенки, с една съществена разлика, която би могло да се нарече мотив. Като паркостроители и ръководители по поддържането на зелената система на града, главната ни грижа бе непрекъснато да подобряваме екологичната обстановка в поверените ни райони и в целия град. Тук се явяваше парадоксът, че колкото повече едноразмерна растителност

варяха при обгазяване, ние страдахме навън от кашлица, очите се зачервяваха, имаше дори случаи на припадане при по-възрастните работнички. Наблюдавахме как по спирките прилошава на майки с малки деца. И за капак на червените връзки на невръстните дечица на град Русе в централната градина сред облаци отровни изпарения и чакаши линейки да откарат поразените ученици.

тещите в шестте района на „Паркстрой“. И сега като прокоба звучат думите на тогавашния заместник-началник на ОУ на МВР: „Какво искате. И вашите ли черва да висят по оградите, както стана по време на събитията в Чехословакия през есента на 1968 г.“

Беше преломно време, с всички чисти пориви и негативни прояви на човешката същност. Не липсваха хора с нереални амбиции за власт, други бяха с мръсни намерения да изцапат всичко чист и свято. Намериха се и политически проститутки, които се втурнаха да ни „помагат“, докато им повярвахме и бяха избрани с русенската синя листа във Великото народно събрание. Същите те сега са от другата страна на бариерата, където навярно винаги им е било мястото, пъчейки се този път цинично с левите си убеждения.

Имаше и хора с гузна съвест, които с всички средства се стремяха да изплуват като масло над водата, изхвърляйки от пътя си достойните. Всички те заслужават презрението и съжалението на честните личности и не могат да бъдат заплаха за граждани като нас, които безкористно са изпълнявали професионалния и родителския си дълг.

Хлорният геноцид над Русе 12 ГОДИНИ ОТ ПЪРВИТЕ ПРОТЕСТИ И ЗАЩО МЪЛЧАХМЕ ДО ТОГАВА

мисляхме различни прояви на протест, но се съмнявахме в успеха им, докато се стигна до отчаяната за това време максима: никакви анонимни действия. Да се действа открито, пък каквото ще да става. Едва тогава ще бъде премахнато табуто, което забулваше екологичния геноцид над Русе и за което Европа и светът трябваше да узнаят. Така на 28.09.1987 г. първата женска демонстрация в България, след почти половин век търпение, беше реалност.

Може би искате да узнаете защо именно ние, групата жени-озеленители поставихме началото на

засаждахме и масово залесявахме, толкова по-дълго тежкият хлорен газ се задържаше в склопа на растителността. Смаяни бяхме от реакцията на дърветата, храстите и цветята. Едни мутираха до неузнаваемост, други не плодоносеха, а някои декоративни видове загиваха. Гледахме как гълъбите от площада чезнеха, а в зелените площи се търкаляха телата на умрели птици. Това ни ужасяваше и се чувствахме безсилни с озеленителните си действия да се противопоставим на отровна напаст.

Овен това работехме на открито и докато всички врати и прозорци се зат-

Тук човек престава да има думи.

Всички русенци се пръжихме на един огън, затова с много жар и надежда ни подкрепяха особено в следващите две масови демонстрации. Ние участвахме безкористно, без да искаме в замяна нищо за себе си. Никой не изяви желание да се кандидатира дори за общински съветник, въпреки че между нас имаше доста известни личности, ползващи се с уважението на голяма част от русенското население.

Нашата борбеност явно не се харесваше на някои. Един от тогавашните управници дори нарече „лентяите на града“ рабо-

Запис
Георги ГЕОРГИЕВ